

Kitap bir ihtiyaçtır.

SAVAŞ VE ESARET

ÇANAKKALE
ZAFERİNİN
ROMANI

İNSAN VE
HAYAT
KİTAPLIĞI



Çanakkale kahramanı serçavuş Gazi İbrahim Remzi Efendi'nin Anafartalar taarruzunun not edildiği fotoğrafı. (İlk defa burada yayımlanmıştır.)

İÇİNDEKİLER

Bihî	13
Neveser'le Cepheye	20
Ses ve Manzara	25
Bir Düşman Zırhlısı Daha.....	35
İlk Hücum	39
Siperde Olacak Şey mi?	52
Eli Kalem Tutan Herkes Cepheye!	56
Hile ve Ateşkes.....	61
Gece Kuşu.....	70
Gözümüz Karada, Kulağımız Denizde	72
El Elinden Em Umanlar	74
Koç Yiğitler, Körpe Kuzular... ..	86
Cennet Yolcuları.....	99
Mermi Yağmuru	102
Top Sesi, Barut Kokusu.....	109
Kırılmış... Kenarda... ..	115
Kilitbahir'de	128
Akıllı ile Ozan	134
Düşman Talimatnâmesi.....	140
Hatıralar da Kayboluyor.....	147
Lakabımı Öğrendim.....	152
Dumanlar Arasında	156
Cephede Ramazan-ı Şerif	166
Savaş İhlalleri	171
Ağlatan Mektup	174
Geride Kalanlar!.....	177
Hücum Hazırlığı	185

Vurulduğum.....	189
Doktorla Hasbihal.....	201
Hastanede Bayram	207
Üç Kitap	215
Deli Ozan, Dede Korkut, Seyit Onbaşı	219
İstanbul Sokaklarında	229
Akıllı Ozan - Deli Ozan.....	236
Kız Kardeşimle Vedalaşma	245
Otel Odasında	250
Vapurla Gittim, Trenle Döndüm.....	265
Siper Hayatı.....	270
Dualar ve Rüyalarda	277
Topçu Düellosu.....	282
Sabır Savaşı	292
Sel Felaketi	300
Düşman Esiri	304
Askerin Dert Babası Olmak	309
Haberlerin En Güzeli.....	320
Artık Güney Cephesindeyiz	324
Hücum Hazırlığı	328
Al/çalıp Gittiler!.....	332
"Rüyalar Da Hayata Dâhildir."	346
Edirne Günleri	352
Zafer Mevlidi	357
EKLER BELGELER VE FOTOĞRAFLAR.....	365

Bu roman, Çanakkale gazisi İbrahim Remzi Efendi'nin cephede tuttuğı günlükler esas alınarak kurgulanmıştır.

Kahramanımız; Çanakkale'de sekiz ay savaşmış ve iki defa yaralanmış, zaferden birkaç ay sonra Doğı cephesinde Ruslara esir düşmüş ve iki sene kadar esir hayatı yaşamıştır.

İTHAF

*Merhum Gazi İbrahim Remzi Efendi'nin şahsında
Çanakkale kahramanlarımızın aziz ruhlarına ithafen...*

1

20 Ağustos 1916

Ve silahımı benden aldılar, artık sadece kalemim var. Hissettiklerimi, gördüklerimi, işittiklerimi onunla kayda geçiriyorum. Dün tuhaf bir şey duydum:

“Deli Ozan geride kaldı!”

Düşman mermilerine aldırmadan koşan ve esir olmaksızın son anda kurtulan askerler, benim bulunduğum yeri göstererek böyle bağırıyorlardı:

“Deli Ozan geride kaldı!”

Deli Ozan mı? Olacak şey değil! En son sekiz ay önce, Çanakkale harbinin son günlerinde, cephede rastlamıştım kendisine. Yüzünü göremesem de sesini duymuştum Deli Ozan’ın.

Sekiz ay sonra, dün, Çanakkale’den çok uzaklarda gözlerim Deli Ozan’ı ararken düşman tarafından kuşatıldık. Her yerden onlarca Rus neferi¹ baş gösterdi. İki manga askerle, ortada öylece kalakaldık.

Çanakkale muharebelerinden galip çıktıktan sonra birkaç ay Edirne’de talim ve tatbikatlara devam etmiş, ardından günler süren yolculukla Doğu cephesine gelmiş, Çapakçur muharebelerine yeni katılmıştım. Buradaki savaşın başlarında esir düşmek varmış kaderimde.

¹ nefer: kişi, er

Ruslar, isimlerimizi teker teker kaydederken, eşyalarımızı da kontrol ettiler. Hareket hâlinde olduğumuz için eşyalarımın bir kısmı yanımdaydı.

Gayet musanna², kabzasında üç köpek resmi bulunan bir Alman kılıcı vardı üzerimde. Onu benden aldılar. Tabancama, manevra kayışına, berber makasına da el koydular. Matarama, kıyafetlerime, kitaplarıma, defterlerime, kalemlerime ise dokunmadılar.

Yanımda Çanakkale Harbi'nden İngiliz yadigârı sekizlik bir dürbün vardı ki Rus komutan, onu çok beğendi ve benden satın almak istedi. Esir düşeli bir saat bile olmamışken ne diyebilirdim ki? Dürbünü 50 kuruş karşılığında Rus komutana verdim.

Asıl eşyalarım, taburda kalmıştı: portatif karyola, üç çanaklı sefer taşı, ustura, el havlusu, bir pantolon, iki kat çamaşır, yazlık ve kışlık fanila, rugan fotin, kuzu derisinden kalpak, iki adet bizim battaniyelerden, bir Fransız battaniyesi, İngiliz çadırından içi lastik bir kat elbise, İngiliz pelerini, Avrupa kutu boya, İngiliz çatal ve kaşığı, sonra kâğıtlar, zarflar, kartpostallar...

Kitaplarımın birçoğu da eşyalarımınla beraber ağırlıkta³ kaldı. Bunlar Türkçe yahut tercüme bazı hikâye kitapları ve çoğu askerlik mesleğiyle alakalı kitaplardı. Mesleğimle ilgili olanları, kayda geçirmek istiyorum:

“Harp Arabalarının İmalatı”, “Risale-i Hıfz-ı Sıhhat-i Ahâli”, “Jimnastik Talimnâmesi”, “Düvel-i Ecnebiyede Sahra Topçuluğu”, içinde telgraf harfleri de bulunan “İşaret Flamalarıyla Muhabere Talimnâmesi”, Almancadan tercüme “Elifbâ-yı Süvariyan”, yine tercüme bir

² musanna: Güzel yapılmış, iyi bir usta elinden çıkmış, sanatlı.

³ ağırlık: Ordudaki birliklerin cephane, yiyecek ve eşya yükleri veya bunların bulunduğu yer.

eser olan “Tünellerin İnşası”, Hüseyin Remzi Paşa’nın “Hıfz-i Sıhhat-i Askerî” adlı eseri, bir kimya muallimi-nin yazdığı “Maâdin-i Harbiye”...

21 Ağustos 1916

Ruslar, bizi zâbitan⁴ ve erat⁵ olarak ayırdılar. Bir manga Rus askeri, erleri alıp gitti. Biz, olduğumuz yerde kaldık. Gece dışarıdaydık, kaputum⁶ olmadığı için çok üşüdüm. Neyse ki sabaha doğru ateş yaktılar. Saat 10’da bir tercü-man vasıtasıyla eşyalarımızı yazdılar ve bizi, kendi karar-gâhlarına götüreceklerini söylediler.

Zâbit⁷ takımından, benimle beraber, üç kişiydik. Yanı-mıza üç süvari verdiler. Saat 12’de yola düştük. Rusla-rın kolordu karargâhına gidiyorduk. Dereyi inip karşıya geçmemiz iki saat sürdü. Yukarıda bir köy vardı. Aman Allahım, suyu ne kadar soğuk, ne kadar güzeldi!

Köydeki kumandan ve yanındaki rütbeliler, bizi sorguya çekti. Alayımızın, taburumuzun mevcudunu ve bulun-dukları yerleri öğrenmek istiyorlar, ama sorgularken, bizi pek zorlamıyorlardı.

Bizi, köyde bir evin bahçesinin köşesine yerleştirip başını-mza da bir nöbetçi diktiler. Nöbetçi, biraz Türkçe biliyordu.

Bir saat sonra iki kupa çay getirdiler. Biz çay içerken bahçeye çadır kurup yere saman döşediler. Çadırdan bizden önce buraya getirdikleri iki rütbeli daha vardı. Fakat kimsenin konuşası yoktu. Mecburen söylenen cümleler, kısacıkı.

⁴ zâbitan: zâbitler, subaylar

⁵ erat: erler

⁶ kaput: asker paltosu

⁷ zâbit: subay

“Geçmiş olsun.”

“Size de... Rabbim kurtarsın.”

“Amin. Hayırlı geceler...”

Uyumak ne mümkün! Neyse ki defterlerim yanımda...

Arkadaşlar uyuduktan sonra nöbetçi askerden, yazmak ve okumak için izin istedim.

Esirlikteki ilk günlerimde başımdan geçenleri mahzun bir kalple, şu serin yaz gecesinde, zayıf ay ışığında yazıyorum defterime. Yazmak, avuntuların en güzeli.

Okumak da güzel bir avuntu. Gönlümü eylemek için biraz da okumam lâzım. Okuyacak kitabım kalmadı, fakat şükür ki bir defterim daha var. Çanakkale harbinde yaşadıklarımı, günü gününe yazdığım hatıra defterim...